

კვირა, 16 თებერვალი 1914 წ.

სახალხო გაზეტი

დღის ნანს

I.

მასხვეს, ზუნება ცეცხლ ჰფეთქებდა,
შავდა სთვლებდნენ ვარსკვლავნი ცაზე,
როცა პირველად ვიგრძენ სიკაცხლე
როს დავიბადე სევდის კალთაზე...

დაუსრულებელ დამის სივრცეში
ჩემს იულ აკანს, ნანა დღისა,
ისეთის თრაოლით ჩამოკვანსოდა
როგორც ლელუნი დაპრილ გელისა,
ვით მოწოდება შურის გებისა,
ხან იმგვარ ცეცხლად აინთებოდა,
ხან ვით მწუხრის ეამს ლოცვისა ბგერა
მშვიდ სისიებით მიუწუნებოდას...

წამოვიზარდე და იგი ხმება,
რწმენა, იმედი, ტრფობა და გლოვა,
ჩემსა გრძობაში გადმოაქარა,
ჩემს სათუთ სულში გადმოაქოვა!
ამნეთო გული მეც მშობლის ცეცხლით
დავფეხე მის წინ მუხლ მიღრეკალი
და ესთქვი.— დამლოცო, ვეცავი, შენს ნანას
არ ვულალატებ მე, შენი შეიღის...

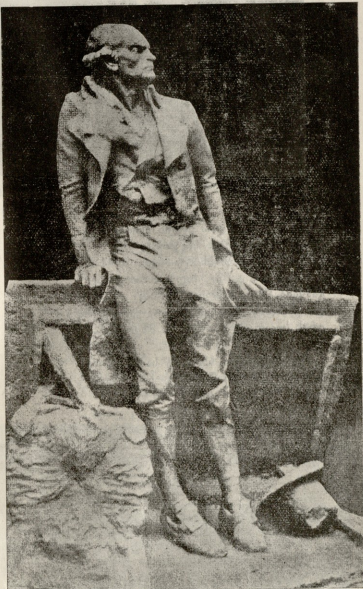
....მაგრამ მოფრინდნენ დამის დემონნი,
ჩვენი ირგვლივ მწვავედ გაიხიზარხარეს,
შეჭოარქეს დღეა გულ დასირული
და წაიყვანეს შორს, ტანჯვის მხარესს...

II.

მე მართო დავრნი ცხოვრების გზაზე,
ბავშობის ტაძარ ჩამონგრეული,
ჩემს გულში კვენსამ ზარი ჩამოქარა
და აიქეთინდი ცრემლ მორეული.
—ო, დამის სულსო, წყვილ იყავით,
ვინც მომიკალთ სულის მშვილობა
კრულ იყავ შენცა სოფლისა ნებავე,
კრულ იყოს იგიც ვინც შენ გინდობა!
ჩემს ირგვლივ მხოლოდ უდაწნო არის,
მტერითი მოკული, უგზო-უკვალო
და მის უსაზღვრო, ფართო კალთაზე
სნანს მხოლოდ ცრემლი, საფლავთა კალო—
და ნანგრევები სამლოცველობათა
გულის საკლავად გამოშვარალნი,
სახე დაშლილინ ფაშთ ქარიშხალზე
ჩემებრ იეულნი, ჩემებრ მტრალნი,
სხვა არვინა სნანს და ნეტა რისთვის,
რისთვის დაცლილა ეს ფართო ველი?
ან სად გამქარა ამა ტაძართა
აღმგებელი და მასში მოლოცვლი?
ნეტა სად დაქარა აღთქმა ყრმობისა,
გულში ყვავილად რომ იზღობოდა?
ნუ თუ ყველა ის ცრემლბი მიყო,
ნუ თუ ყველა ის ცრემლს მპირდებოდას!..

III.

ნუ, ნუ ჰქვითინიგეს...— რაღაც მკვეთრმა ხმამ
ყურში ჩამძახა იმავე ბგერით,—
ბავშობის ეამსა დღეჩემი რომ

რობესპირის ძეგლი, რომელიც ამ რამდენიმე წლის წინედ
პარიზში დასდეს.

ნანას მტყულო მწუხარე მღერითა—
—აცის სიკაცხლე პირველ აღთქმათა
უდასარყოლო ძიება არის,
ხოლო მის გზაზე მოფინილია
გაილი ტანჯვის და სიმწუხარისს..
მაგ ნანგრევებზე დღეს ცრემლს რომ აფრქვევ,
ძეკლმა ცხოვრებამ გამოიარა
და თვის ეშვლემად საფლავთა სახით
დასტოვა თვისი სწება იარაჟ—
მინს, აღმზრდელ მშობელს, უმადლო შეილთა
შწინდა მანდოი თაგზე მოშხადეს,
მოკვეთეს ძუძუ შეგინებუო
და მას სამარეც თვით განუშხადეს..
მაგრამ, თვით მათი ბრმა სიკაცხლეცა,
დრომ თან წარილო დასამარხავედ
ხილით სახელნი დასტოვა სოფლად—
დასაწყველად და დასამარხავედ...
მანდ მოკვდა გრძობაც; არსებობისა,

„სინათლე“ ო. გვდევანიშვილისა. მეტეუე სურათი.

ჩაქრა სიკოცხლის სული ძლიერი—
და მაც ცხოვრების სიკარიელის
ცრემლითა აესის მტრალი ერი!—
შენ კი, წინ გასწი, ხალხის ძახლის
გაძევი წმინდა მოვალეობას;
და გწამდეს, ჰპოვებ დაკარგულ ედემს,
ერის სიკოცხლის სულის მზეობას...

... და მივდეგ ამ ხმას, აწ საშუღამოდ
გავიყვები კიდევ წარბ შეუხრელოდ,—
ვიღრე სოფელი კუბოდ მიქცევა
და მისი სიერე სიკვილის ეკლად...
აღუ, ჩემს შემდეგ ვინც კაცურ ცეცხლით
ჯულ ანთებელი გავიდეს ვილა,—
სამარე ჩემი საზღვარად ჰქონდეს
ახალ ცხოვრების საძიებელად...

ს. ფაშალიშვილი.

დილის სურათი

ფრთა ფარფატა სიო დილის
ცის ეთრში დალივლივებს,
ნაზის ტრფოზით ჰყოცნის სხივებს.
მოგუზგუზე ბურთი ცეცხლის
ცის მკერდს აპობს, ლაფვარლოვანს,
ზღვა კი მკერდს ჰმანს ნაპირს კლდოვანს.

მალთა კლდიდან დაქანებულს
ჩანჭქერს სცივავ თითო ძაფი,
და ამ ქაფში სხივის ძაფი
დასრიალებს, იგრილებს გულს...
იმსხვერვა... და იკვრის კონად,
იქარგება შეიდ-ფეროვად...

მე დასცქერი მალად მთიდან
ლაფვარდ სიერციკს—ნარნარ არეს,
კლდეს—პიტალოს, ზღვას—მღუშარეს...
ვხედეგ ჩანჭქერს, მალად კლდიდან
გადმონაქუბს, გადმოშებულს,
მონავარდეს, აქაფებულს.

მე აქ ვდგევარ მალად მთაზე,
ხელთ მიპყრია ჩემი ქნარი
და ამ დილით, გრძობა მტკბარი,
ქნარს ვაქლერებ შეგის ხმაზე...
და ვივიწყებ ვარამ-სივლებს,
შავ ფიჭვებსაც ვაკვეც შავ ფრთებს...

მწამს სიკოცხლე... მწამს ბუნება,
ესტკებები იმის სილამაზით...
სიო მიმდერს ხმითა ნაზით...
მზე გუზგუზებს, ცეცხლად დნება,
და ამობს ცას ლაფვარლოვანს...
ზღვა კი ჰყოცნის ნაპირს კლდოვანს...

ი. ვადაჭკორია.

ვახტანგ სიკვილი

I.

მარო მოლოხნით უმზერდა სხივებს
დამავალ მზისას, უკანასკნელსა,
მის ბაგეს დიმი დასთამაშებდა,
ვით გაზაფხულზე ჰებელა ველსა.
ჯერი მის მუბლს ჰმუნვა არ განეცადა,
ვით მზეს სიცივე და ზაფხულს ყინვა;
თვალით აფრქვევდა მზიარულ სხივებს,
უმანკო სახეს გაჰქონდა ბრწუნინვა.
მარტოა მარო უცხო კუთხეში,
დროებით სტკებთა ზაფხულის ტრფოზით,
ამა ქვეყნიურს ტბილ სამთიხეში
ნავარდობს, ლაღობს სიკოცხლის გრძობით.
მაროს მშობლები ქალაქს არიან,
ნინოა ქალაქში მშობლებთან არი,
იკონენს დასა და უხარბიან,
მუბლს დაჰფარვტებს სიამე წყნარი.
უღრავო სენმა თავისდა მგობობად
დაუგო ნინოს მუნ სარეკელი,
ზაფხულის ნახვა ეწადა სოფლიად
და შეუღალა ამ სენმა ხელი...
მარო, წარსულით გარემოცული,
იკონენს ნინოს, მის მალხაზობას
და მისის ტრფოზით აღესილი გული
სხივებად აფრქვევს უმანკო გრძობას.
რა უყუთ, თუ კი დარბიბ არის,

„სინათლე“ • გედევანიშვილისა. ამოთეოზა.

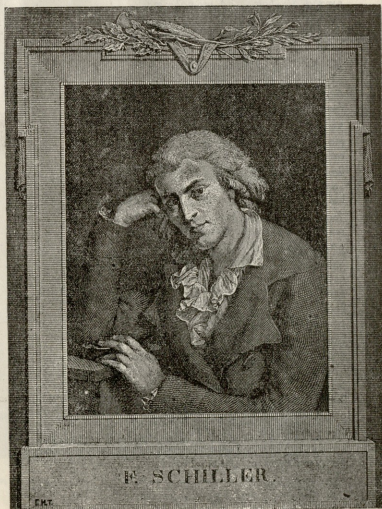
რა ექნათ, თუ ბედის დაგმობილია მისთვის არვის ჰგმობს, არც ვის შენატრის — თავისი ბედის კმაყოფილია... სიამის აფენს სინორჩე მაროს, ვით მაისის ვარდს მაისის სხვივ; ისე უმანკოდ უმზერს საღამოს, ვით ლოცვა წმინდა და ღვთაებრივი. მაგრამ, როგორც მზე დამავალი, ქანც მიღებული და მოწყვეტილი, როგორც საღამო სევდა — მარავალი, როგორც ფოთლოლი ჩაშოწყვეტილი, მოვიდა ბიძა ნორჩი მაროსი და ნალღოიანად წარმოსთქვა სიტყვა, შემდეგ წერილი გადასცა მაროს და წინათგანობად შეკრთომა ითქვა. შემდეგ აღმოჩნდა ბიძის ქვითინი, გაღმოაფრქეცა ცრემლები მწარე, სიტყვის თქმა მსურდა, ვერ ახერხებდა, უბნელდებოდა თვალთ აირე-მარე, მარომ გაშალა თრთოლვით წერილი და დააკერა ქალღალსა თვალი, მაგრამ დაიბნა... ვერას ჰებდავად, ცრემლმა ჩაუქრო თვალთ ნაპერწყალი. ქალღალს ეწერა: „შვილია მარიამ! სიკვდილს შემზურდა ღარიბ ხალხისთვის ნორჩი სიკოცხლე ჩვენი ნინოსი და დაგვევალო ტირილი მისთვის... იტირე, შვილი, ვიდრე თვალს ძალ-უქმს სეტყვა და წვიმა მლაშე ცრემლისა, იტირე შენი დისა სიკვდილი და უბედობა შენი დღისა!“

„ჩემი და მოკვდა?... რად მოკვდებოდა?!...“ მარო თავის თავს ეკითხებოდა:

„აჲ, მოკვდა, მოკვდა“, რაღაცა ხმა კი უურს ჩასძახოდა, ეუბნებოდა. ვერ შეიკავა მარომ ეს ცნობა გულისთვის მძიმე, მოულოდნელი; როგორც შეშოლმა გააკვლა სოფელს და შეაძრწუნა კაცთ საყოფელი. მის მშვიდი სახე დამტერა რისხვით, ვით მიწის ძერის ღრის პირი ქვეყნისა, შუბლს აღწნდა მებით სახეც ლურბელი და დაფრქეცა წვიმა ცრემლისა.

„აჲ, ამ გულში, აი სწორედ აქ რაღაცა მხველტეს და გველივით ძვრება, ჩემი სულის ძაფს დაძებნს იგი, სისხლსა სწოვს ხარბად და ვერა ძღება.“

არ გებარებოთ? ხალხნო, მიშველეთ! უწამლეთ რამე ჩემს დაკოდილ გულს: და მომკლამია, და საყვარელი, მიწა დაპყრია ჩემსა სიხარულს. არ გესმით ხალხნო, მიშველეთ რამე!..“ და ყრუ ქვითინით დაეგზო ძირსა, დიდი და მძიმე მწუხარებისგან აღარ-რა უთქვემს მის ბაგეს, პირსა... მზეც ჩაესვენა... წყნარმა საღამომ მოაჭინა არეს სევდა-წიველი,

შელერი „დონ-კარლოსის“ წარმოდგენის გ.მ.ა.

ამიყვდა ჟუნედა სსსაფლოასი,
ჩამოსვე გლოვა, ჩამოსვე ბნელი.

II.

მოწყენილ გზაზე ავიდა მტვერი;
ზედ ეტლი მიდის, მიქქარება,
მიდის და მთელი თავის ძალ-ღონით
თან მიჰყვას ორი ღრმა მწუხარება.
სდუმან ორნივე და ამ დედაილით
გულს იგრავებენ სივდას მწარესა;
თავს დასტროლივით მღობრეთ გლოვა,
როგორცა ჯანლი არე-მარესა.
მხოლუკი ბინა ჟუნევის მოუცავს,
ჩაულუნია მწუხარედ თავი;
ფიჭი ფიჭის მოსდეს ვაწმუწვიტელად,
ვით მწვირავლიდან დაძრულ ქვას ზვიფი.
პაროს შავი თმა ჩამოსწერს,
უწისოდ ჰყრია ზოგლავარე გულსა;
შუბლის ნაოკი ნათლად გვიგინებს
მის სველიანს და ავადმუცელ სულსა.
მარო ოთხმნლით წინ იყურება,
მის შავს თვალებში (კრემლი ელავენ;
გაპყურებს სიერესს, მებრამ თვალენი,
კრემლით საცენო, ვიგას ჰხედავენ,
მსურს მას წარბოსთქვას კვლავ მწუხარებმა,
მებრამ ვის თუხრასა? მიძამაც იცის,
გულში იბრუნებს ისევ ბოღმასა
კრემლი ელვა და იწყის... იწყის.
ხანდახან ოხვრა აერთობს ორივეს,
როგორც ნიაგი მდომარე ტუცსა,
ორნივე კენესიან ხმა ამოღობენ,
მებრამ არ ესმით ურთ-ერთის კენესა.
უკან მიდიან გაბმულაო ბოძინ,
არ კი თავადება მათ ქარავინს.
ერთი კი მიდის თავგამოდებით—
ჯადათარა ვიწრო და მათნი.
წელიწადებად დიოდნენ წუთნი
და ნაბიჯები დღის საიად გზაზე,
მარო მძულვარედ უმზერდა ცველას,
გარდაქცეული წუხილის ზღვადა.
დაინახავდა რა ვისმე შლიმარს,
ან ყურს მოჰკავიდა ვისიმე სიკილს,
თვლილ კრემლებით აფეგებოდა
და დაიწყებდა იღუპულ ტრირისა.
გულში ბრახითა ასტკვიდებოდა,
რატომ ეს ასეც არა ჰგოვებოდა,
ამა თუ ვინმე დაიკვესოს, რომ
ჩემი და ქვეყნად აღარ სიხოვრობსო.
ან მზე ნეტავი რისთვის ანათებს
ამ უსამართლო ქვეყანასაო,
რატომ არავინ ტირის ჩემს ბედსა,
რომ ვეღარ ვნახავ (კოხლად დასაო...
გამოჩნდა კიდევ ბურუსიანი
და გულმღელვარე ქალოაკის მზარე
ორთავებს გული აუკანკალდათ,
მოაწვიათ კრემლი და სიმწუხარე,
ჟი სამარე ჩემი დისაო,
სთქვა გულში მარომ და აქვიინდა,
ქალოაკი გახვდა ნადილნი თვლით
და გელმპყარა კრემლები მუწინდა.
ეტლთა გაქონდათ შფოთავ-გარიალი,
ვით ქარიშხალსა ზურგ-ფართი ზღვაზე,
ვაგონთა სრბოლა, ელავსებრ მალი,
აქრობდა დუმილის მეშვიდე ცაზე.
მისი სიკრეოე (ვას უკარავდა
ერთფეროვნებას სილოურჯისასა,
წითელ-ვეითელი ფიჭი ქალოაკის
აფეკრებდა სიერესს (იასისა...
რად არ ჰგოვებოდნენ რად არ იმწენდა
ქალოაკი სიკვილის მაროს დისასა?
მებრამ ერთი წვეთის დაკლიბით
ვინ შიკვიენებს დილავს ზღვისასა?..
მათ ეტლი დადგა პატარა სახლიან,
სადაც მავ ეგები დათამაზობდნენ
და ერთმანეთით გატაკებულნი
უღარდლავდა დაზღანდარობდნენ.
ნელ თუ არც ასე ახლო ჰხედავენ
და არცა ჰგანობენ ქალოს სიკვილისა?
ეფიქრა მარომ და მწარე კენესით

მოჰყვა გოდებას და ბედის ჩივილს.
შეიგინენ სახლში; მხოლოდ იქ ნახეს
გლოვა, გულსა თანამგრობელი;
იქ იდგა კუბო-სიკვილის ბელი—
იქ იყო ვიი, ვინში მშობელი.
მხოლოდ ერთ სახლში ოთხ-კედელ შუა
იყო მის გლოვა გამომწყვედელი,
გარედ კი... გარედ ისმოდა დღევა,
დღევა სიკვილის, დღევა გრამული.
მარო... იგი იდარ ესმოდა,
ქუბოს წინ ეგლო გონწართმეული
და გულ-წასულს ასე ეგონა,
ქვეყანა იყო ფრეფოდა ქალოაკი.

III.

სამხრე ჩამოჰტრეს ელვისა ზარი
და სულ ეს იყო... ნინოს მცხედარი
განქრა, ვით ზღვაში პატარა (ვიგრი,
ან მზის სხივში სუსტი ლამაზარი.
ოთხ შავთ მისოდ ქალწულს მიჰქონდა
შუა ქალოაკი მცხედარი იგი
და უკან მტრიალთ გუნდი მიხედდა,
ვით არის ბოღმე წესი და რიგი.
მათ მალე განვლილ დიდი ქალოაკი
და მიიტანეს სამარის ქარსა—
ახლო ყოფილა იგი ქვეყანა,
შორ—საიკიოდ რომა სწავს ხალხსა.
ქვეყანამ ნეტა ვიავო რაივე
იგრძო სიკვილით საწყულ ქალოსა?
მხოლოდ ზოგერთი ხანმოკლე იგრძენს,
ვით შუკი მომწყდარ ნაჭერქალოსა.
ან უღრან ტუცსა რას აგრობობენებს
ძირს ჩამოვარდა ერთი ფოთლისა?
ვით იგრძნობს ეტლითა პატარა სიკვილს
უსაზღვროება წუთისოფლისა?..
ნინოს დედა კი ასე ტირია,
რად არ ჰქრებინა (კას მეთაობნი,
რად არ ინგრევა ცა და ქვეყანა,
ან რაღად ვეცოცხლობთ ამ—ქვეყნად მყოფნი.
რად არ გააპოს ცას ჩემი არსევი
და დმერთამდისა რატომ არ ავა,
რაღად დაწვინოს მზე ქვეყანასა
სამარადემოდ რატომ არ ჩავა?..
მაროც ქვითინებს, მხოლოდ ქვითინებს,
სიტყვების თქმის არა აქვს ძალი,
მსურს ენა დაძარს სიტყვის აღმოთქმად.
მებრამ აფერხებს (კრემლი ნადიგროსო.
ან სხვის რას იტყვის წყველის მეტსა!
დიდა-კაცს (კრემლი და წვეკლა ძალმუს;
მორწმუნე იად იგონებს დებრისა,
სუსტეც ეძახის საომარ და ძალოებს.
გახვდაღეს მფიროსს (კას იბიოტეს,
ცევილით ვილზე ისევ ჰყვიან,
იტყვის თუ: ნეტა ვის რაოთ უნდა,
ენლა სიკვილთ ვის უზარია?
რატომ არ სქვენბა მთელი ბუნება,
ნუ თუ არ იადვა მისთვის ზამთარი?
რად არ დაბჭერავს და არ დააზრობს
გაშული ქვეყანას სუსხი და ქარი?
ან რად არ ძაღმინი ჩემი ძაბილი
დღეროს მივაწოდოს (კასამოფრესა,
რომ უთხრა მისთვის: ცასამართლო ხარ!
ავად ამბრუნებ წუთისოფლისა?
მებრამ (კრემლია მისი მოწყნებ,
თუ რის შეძლება უფრო აქვს ქალოს;
ქვეყნისა წარღვნას დაბჭერებულნი
(კრემლისა ფუქვიით ისინად ვალსა...
ამსებმაში მოკურდა დამეც
და ქვეყანასა დაბჭერა ბნელი,
დაცარილდა დასაფლოცა,
წავიდა ხალხი, მისწულა ყოველი.
მხოლოდ ობოლდა, ძველ საცოდავ შორის,
ახლო დაყრილს სამარის სინავს
და მის ხს ჯვარზე მქენარი გვირავენ
ნადლის მომგერელად მზინავს... სულ მზინავს...
16 აგვისტო 1911 წ. ს. კახაბერი. ა. მჭედლიშვილი.